

EDUCACIÓ EN VALORS CÍVICS I ÈTICS

4t ESO, 2n trimestre
Institut Joan Benaprès

NOM:

(personalitza la teva portada amb un collage d'imatges retallades o un dibuix fet per tu.)

INTRODUCCIÓ

Objectiu

L'assignatura vol donar-te eines per ajudar-te a pensar de manera autònoma i a plantejar-te qüestions ètiques importants per qualsevol ciutadà del segle XXI. En concret vol ajudar-te a valorar els teus pensaments, escoltar les opinions dels altres i mostrar-te la importància dels valors democràtics i de la participació ciutadana.

Conceptes bàsics

Amistat, conflicte, consciència social, cooperació, democràcia, dignitat, discriminació, drets humans, estereotips, ètica, felicitat, identitat, igualtat, justícia, llibertat, marginació, participació ciutadana, pensament crític, persona, intel·ligència emocional, cura del medi, cura de si, prejudici, respecte, ser diferent, valors...

Metodologia

Cada trimestre es parteix de una pel·lícula per introduir els conceptes. Es realitzen activitats individuals i en petit grup i es discuteixen a la classe formant una rotllana.

Avaluació

La nota ve donada per la participació activa a la classe i per la realització del dossier de treball. També podreu fer un treball individual o de grup sobre els temes tractats durant el trimestre.

LES NORMES DE LA CLASSE D'ÈTICA:

Pensem entre tots 3 o 4 normes bàsiques per la classe de “Cultura i valors ètics”

1.

2.

3.

4.

PEL·LÍCULA *LA OLA*

Sobre la pel·lícula (per parlar a classe)

1. Què és el que més t'ha cridat l'atenció?
2. Què saps del nazisme?
3. Coneixes situacions concretes en les que hi hagi joves que es deixen influir per grups violents?
4. Creus que la situació relatada a la pel·lícula és possible a Catalunya? En què et bases per respondre?

Descripció ètica dels PERSONATGES

Intentem descriure els personatges. Podem partir de les següents propostes per treballar, primer individualment, i després fer una posta en comú amb tot el grup. Si vols, aprofita les paraules per definir-te tu.

Caràcter: nerviós, sentimental, inquiet, apassionat, dòcil, apàtic, passota...

Actituds ignorant/savi, tolerant/intolerant, prudent/imprudent, coherent/incoherent, simpàtic/antipàtic, tossut/comprensiu, respectuós/irrespectuós, just/injust, responsable/irresponsable sincer/mentider, prudent/imprudent, generós/garrepa, tendre/esquerp...

Descripció ètica dels PERSONATGES

Personatge	caràcter	actituds
Professor		
Companya del professor		
Marco		
Karo (novia de Marco)		
Tim		
La classe en general		

1. PENSAMENT CRÍTIC

Un dels aspectes més cridaners de la història és l'actitud dels protagonistes. Molt ràpidament accepten les normes que el grup va autoimposant-se: vestir-se igual, tenir una forma de salutació, fer tots el mateix. Només una noia a l'inici se'n va del grup perquè no vol seguir el joc, i després Karo, la novia de Marco. I d'altra banda tenim a Tim, personatge que des del principi es mostra Fidel al mestre-líder.

Tenir pensament crític té a veure amb la capacitat de pensar per un mateix, de ser capaç, no només d'obtenir informacions fiables sobre fets, sinó de valorar-les des de criteris personals, basats en creences i valors, triats de forma conscient i personal. Pensar per un mateix és diferent de "simplement" pensar. Una persona que pensa per ella mateixa domina certes habilitats de pensament, que posa en pràctica quan vol tenir idees pròpies, ja sigui per examinar les dels altres i adaptar-les al seu estil de pensament o per inventar-ne de pròpies. Per tant, pensar per un mateix té a veure amb no deixar-se influenciar, però estar disposat a escoltar i analitzar el que diuen. Segons aquestes definicions, les dues noies que acaben marxen del grup a la pel·lícula mostren pensament crític en veure que el que fa el grup no encaixa amb el seu pensament.

Activitat 1.1 Pensar per un mateix

Proposem una sèrie d'exemples per classificar-los segons siguin pensar o pensar per un mateix. Una vegada fet l'exercici, podem inventar d'altres situacions.

	Pensar	Pensar per un mateix
1. Vestir igual que tothom.		
2. Obeir cegament el que em digui el meu cap.		
3. Valorar les accions dels altres segons les meves pròpies idees.		
4. Tenir idees sobre la vida sense saber per què les penso.		
5. Pensar en buscar una solució pels meus problemes.		
6. Demanar consell sempre que tinc problemes.		
7. Reconèixer en què s'equivoquen els altres.		
8. Reconèixer en què m'equivoco jo.		
9. Criticar tot allò que no funciona bé		
10. Imaginar propostes concretes per fer el món millor.		

“

Activitat 1.2 Demanar consell i pensar per un mateix

1. Una persona que demana consell és una persona que no pensa per ella mateixa?

2. Una persona que sempre fa el que fan els altres, pensar per ella mateixa?

3. Una persona que pensa el que ella creu, malgrat ningú més pensi com ella, pensa per ella mateixa.
4. Una persona que fa just el contrari del que li demanen, pensa per ella mateixa?
5. Què és millor pensar per un mateix, o pensar el que pensi la majoria? Per què?

Activitat 1.3 La igualtat com a base de la democràcia

Una de les consignes del grup de la Ola és que tothom és igual dins el grup, ningú sobresurt. En democràcia **“tothom ha de ser igual davant la llei”**. Imagina que l'Ajuntament reb una suma de diners gran de part d'un milionari que posa com a condició que és reparteixin entre la població de la forma més justa possible. Com s'hauria de repartir?

2. LLIBERTATS

Pel fet de pertànyer al grup de “La Ola” és perd certa llibertat: ja no pots vestir com vulguis, ni saludar com vulguis ni fer el que vulguis. A tota la pel·lícula és constant l'evidència de la manca de llibertat. Aquí llibertat és entesa com la facultat de l'ésser humà que li permet decidir portar a terme una acció segons la seva voluntat i intel·ligència. El primer que fa un **estat totalitari** és eliminar llibertats individuals per controlar millor a les persones.

Activitat 2.1 Llibertats

Una de les causes per les que la democràcia és un dels millors sistemes polítics és que es respecten les llibertats bàsiques de l'ésser humà. En un estat totalitari moltes d'aquestes llibertats no existien.

1. Llibertat d'expressió 2. Llibertat de culte. 3. Llibertat de moviment 4. Llibertat d'associació.

- A. Execucions d'activistes contra el règim.
- B. Repressió estudiantil.
- C. Prohibició d'altres religions que no sigui la estatal.
- D. Impossibilitat de reunir-se amb amics.
- E. Prohibició de les festes.
- F. Censura de llibres i música.
- G. Obligació de tapar cos i cap.
- H. Impossibilitat de sortir del país.
- I. Repressió dels discursos crítics amb la religió.
- J. Repressió dels discursos crítics amb el règim.

Activitat 2.2. Quan som lliures

Pensem, individualment, en aquestes afirmacions i després ho comentem en un diàleg. Cal dir si estem d'acord (A) o en desacord (D).

	acord	desacord
1. Som lliures si ningú no ens diu com hem de viure.		
2. Som lliures si inventem i seguim les nostres pròpies normes sobre la manera de viure.		
3. Som lliures quan res no s'interposa en el nostre camí.		
4. Som lliures si pensem que som lliures.		
5. Som lliures quan podem fer el que creiem millor.		
6. Som lliures si tenim salut.		
7. Som lliures si som intel·ligents.		
8. Només som lliures quan tothom és lliure.		
9. Som lliures si som nosaltres mateixos.		
10. Som lliures quan es combinen tots les afirmacions anteriors.		

Què és llavors la llibertat???

Activitat 2.3. Cites sobre la llibertat

Triem la més adequada amb la nostra forma d'entendre la llibertat i la comentem als altres.

"Cada home ha d'inventar el seu camí". J.P. Sartre	"El més lliure de tots els homes és aquell que pot ser lliure dins l'esclavatge". Fenelon
"La vertadera llibertat consisteix a poder fer el que s'ha de fer". Montesquieu	"La fatalitat posseeix una certa elasticitat que se sol anomenar llibertat humana". Baudelaire
"La llibertat significa responsabilitat. És per això que la majoria dels homes la ignoren". G. B. Shaw	"La meua llibertat s'acaba allà on comença la dels altres". J.P. Sartre

Busca una cita sobre la llibertat que t'agradi:

3. SER INFLUENCIABLE

El psicòleg Daniel Kahneman diu que "el pensament complex requereix esforç i a l'hora d'escollir entre dos camins, el nostre cervell sol triar el més senzill. L'esforç mental suposa un cost i el cervell tendeix a economitzar-lo.". Potser es per això que algunes persones es deixen emportar pels pensaments del altres. O potser ho fan perquè són massa amables...

Ser amable és una qualitat essencial necessària per a l'èxit. És una qualitat que sustenta les relacions i et fa una persona amb la qual agrada estar. No obstant això, hi ha una línia molt fina entre ser amable i ser una presa fàcil. Quan ets massa agradable potser que et tornis vulnerable i tinguis por a ser rebutjat pels altres. Quan tens por que la gent et vegi com una persona arrogant, dominant o malintencionada per tenir la teua pròpia opinió, pots arribar a oblidar el que realment ets capaç d'aconseguir.

En la pel·lícula veïem com el grup acaba sent molt influenciable i és precisament això el que el professor vol mostrar als seus alumnes: cal vigilar per no ser influenciable.

Activitat 3. 1 Test: sóc influenciable?

Decidim si les següents accions poden ajudar a definir quan una persona és influenciable o no. Penseu després si en feu moltes de la primera columna o no.

	és ser influencia- ble	no és ser influència -ble	es pot evitar?
1. Complaire sempre als altres.			
2. Buscar l'aprobació dels altres.			
3. No ser gaire sincer.			
4. Estar sempre a la defensiva.			
5. Dubtar sempre molt de tot.			
6. Disculpar-se sempre.			
7. Tenir por a no ser acceptat en el grup.			
8. Ser tímid.			
9. No trobar el teu lloc en el món.			
10. Necessitar estar a la moda.			
No tenir opinió pròpia en general.			
12. Admirar a les persones que són com m'agradaria ser.			

4. IDENTITAT

El poeta grec Píndar, en una famosa màxima, diu: "**cal arribar a ser el que tu ets**". Sembla un mandat realment difícil d'aconseguir. La nostra societat en té prou amb arribar a ser algú. La filòsofa catalana Victòria Camps, al seu llibre *Virtuts públiques*, assenyala dos moments per arribar a ser algú hi: **integrar-se en la realitat social present i tenir memòria del passat**: "És necessari pertànyer a una comunitat i acceptar el seu llenguatge, els símbols, les institucions, idees i valors que ella reconeix. És més, la identitat es va construint per la integració consecutiva en diversos grups: la família, l'escola, l'església, el partit, les corporacions personals, les associacions esportives, benèfiques, recreatives, culturals... Per mantenir la unitat en el sinus de les metamorfosis és imprescindible la memòria que lliga el passat amb el present." Aquests dos aspectes la porten a concloure que la identitat personal té una dimensió ètica que ens connecta amb la comunitat i amb la humanitat en general.

Podem dir que tenir identitat és el contrari de deixar-se influenciar perquè et fa tenir allò que s'anomena "personalitat pròpia" que fa que tu siguis tu.

Activitat 4.1 Què fa que tu sigui tu?

Pensa i respon aquestes preguntes:

1. És la llengua part de tu?
2. És la teva forma de vestir part de tu?
3. És la teva nacionalitat part de tu?
4. És la teva família part de tu?
5. És la història de la teva família part de tu?
6. Són els teus amics parts de tu?
7. Són els teus hàbits parts de tu?
8. Els costums de la teva cultura formen part de tu?
9. Si canviessis de país, canviaries tu?
10. Si canviessis d'entorn familiar, canviaries tu?
11. Si canviessis d'amics, canviaries tu?
12. Si canviessis d'hàbits, canviaries tu?
13. La teva identitat, està lligada a una identitat nacional?
14. La teva identitat és personal, social o mundial?

Activitat 4.2 La meua història

Imagina que has de presentar-te a un lloc de treball on volen saber qui ets. Explica-ho fent referència a la teua família, la teua cultura, tradicions, idiomes, preferències... Si vols, pots inventar-t'ho tot, però que tingui coherència.

5. DEMOCRÀCIA

La pel·lícula vol qüestionar com una actitud de despreci per un grup social por fer que els individus es saltin les regles de convivència i es tornin autoritaris. El professor en la pel·lícula explica en a classe què és l'**autarquia**, que és el contrari de la **democràcia**.

La paraula "democràcia" es refereix a un sistema de govern en que el poble té la soberania.

Normalment suposa les següents característiques:

1. Una constitució que limita els diversos poders i controla el funcionament formal del govern, i constitueix un Estat de dret.
2. Divisió de poders.
3. El dret a votar i ser votat en las elecciones pera una àmplia majoria de la població (sufragi universal).
4. Protecció del dret de propietat (iexistencia de importants grups privats de poder en l'activitat econòmica en la democràcia liberal.
5. Existència de diferents partits polítics.
6. Llibertat d'expressió.
7. Llibertat de premsa, i accés a fonts d' informació alternativa a las pròpies del govern que garantitzin el dret a la informació dels ciutadans.
8. Llibertat **d'associació**.
9. Vigència dels drets humans, que inclou un marc institucional de protecció a les minories.

Activitat 5.1 Quines característiques no existiesen en un estat totalitari?

Activitat 5.2 Practiquem la democràcia

La classe decideix per ella mateixa com ha de ser l'activitat final del trimestre. S'ha d'assegurar que tothom pot ser escoltat i que tothom al final farà el que es digui.

TREBALL FINAL: Com resumiries el que hem parlat aquest trimestre?

PROPOSTES.

Discutiu a la classe quines d'aquestes propostes és la millor (pot ser una altra de nova):

- a) Busca imatges per definir democràcia.
- b) Escriu un poema sobre el que hem fet a classe.
- c) Tria una cançó que t'agradi i canvia la lletra de la cançó perquè parli sobre el que hem fet a classe.
- d) Escriu una reflexió personal sobre algun dels temes que hem fet a classe.
- e) Busca una persona pública que creguis que pensa per si mateixa. Descriu-la i digues per què.
- f)....

educació en **VALORS CÍVILS I ÈTICS**. rúbrica de qualificació

ALUMNE.....GRUP.....

4t ESO	valor				
aspecte	0	1	2	3	auto aval.
1. Treball escrit	No lliura el seguiment.	Poques activitats realitzades	Quasi totes les activitats realitzades o totes però sense bona presentació	Totes les activitats realitzades i amb bona presentació	
2. Respecte per las normes autoimposades per la classe (C2)	Quasi sempre li costa molt seguir les normes	No sempre segueix les normes	Normalment segueix les normes	Sempre segueix les normes	
3. Indaga aspectes sobre la seva identitat i les qüestions ètiques tractades (C1)	No es mostra obert a indagar sobre aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.	Reflexiona poc aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.	Reflexiona sovint aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.	Reflexiona molt sovint aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.	
4. Mostra actituds de respecte i empatia envers les emocions dels altres i les pròpies. (C4)	Normalment no mostra una actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix	Mostra a vegades actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix.	Mostra normalment actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix.	Mostra sempre actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix.	
5. Fer intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga (C1)	No fa intervencions pràcticament mai	Fa intervencions alguna vegada sobre la qüestió sobre la qual es dialoga	Sovint fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga	Molt sovint fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga	
6. Tenir disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula (C2)	Normalment no té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	Té poca disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	Té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	Té molta disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula	
7. identifica i enten problemes ecosocials (C3)	Normalment no es mostra sensible envers els problemes ecosocials	Mostra a vegades enteniment sobre problemes ecosocials	Mostra una actitud de reconeixement i preocupació dels problemes ecosocials	Mostra sempre una actitud ètica compromesa amb els problemes ecosocials	
	0-6 NA	7-13 AS	14-18 AN	19-21 AE	
qualificació professor					
COMPETÈNCIA 1 (1 + 5)					
COMPETÈNCIA 2 (2 + 6)					
COMPETÈNCIA 3 (7)					
COMPETÈNCIA 4 (4)					
altres (1)					
QUALIFICACIÓ FINAL		OBSERVACIONS			